

AZ ÚR NAPJA – ahogy a vasárnapot az apostoli időktől kezdve nevezték – az Egyház története folyamán mindig kiváltságos figyelmet élvezett.

A vasárnap Krisztus föltámadása napjára emlékeztet.

A hét húsvétja, amikor megünnepeljük Krisztus győzelmét a bűn és halál fölött, „az új teremtést”

A világ első napjának imádással és hálával telt felidézése, ugyanakkor tevékenyen reménykedő elővételezése az „utolsó napnak”

Ennek öröme, mely a húsvéti liturgiának része lett, kifejezi az ámulatot, mely eltöltötte az asszonyokat, akik ott voltak Krisztus megfeszítésénél, és „a szombatok első napján, jókor reggel” (Mk 16,2) a sírhoz siettek és azt üresen találták.

Meghívás a két emmauszi tanítvány örömeinek átélésére, akik úgy érezték, hogy „lángol a szívük”, miközben a Feltámadott csatlakozott hozzájuk útjukon.

Ahogy a vigília lenyűgöző szertartásának kezdetén a húsvéti gyertya előkészítésekor elhangzik. Ezért az Egyház nem csupán évente egyszer, hanem minden vasárnap, megemlékezően Krisztus föltámadásának napjáról

Szent Jeromost „a vasárnap a föltámadás napja, a keresztények napja, a mi napunk” kijelentésre készítette. A vasárnap ugyanis a keresztények számára „az alapvető ünnep”.

II. Vatikáni Zsinat erőteljesen újra hangsúlyozza: „Az Egyház a húsvéti misztériumot a Krisztus föltámadása napjából eredő apostoli hagyományra támaszkodva a nyolcadik napon ünnepli, melyet méltán neveznek az Úr napjának, dies dominicának”

Széles körökben gyakorlattá vált a „hétvége”, ami a heti pihenést, az állandó lakhelyről távoli helyekre való kimozdulást jelenti, s gyakran foglal magában olyan kulturális, sport- vagy politikai programokat, melyek épp az ünnepnapra vannak időzítve.

Olyan társadalmi és kulturális jelenség ez, melynek – nem tagadható, bizonyos mértékben – vannak pozitív vonásai, amennyiben valós értékeket, az emberi fejlődés és a társas élet kibontakozásának egészét szolgálja.

Nem csupán a pihenés szükségletének, hanem az „ünneplés” emberi természetből fakadó igényének is megfelelnek.

Amikor azonban a vasárnap elveszíti eredeti értelmét és pusztán egyszerű „hétvége” lesz, az ember sajnos olyan szűk horizontba zárul, hogy többé már nem képes látni az „eget”.

Bármennyire felöltözik tehát az ünnepre, belsőleg képtelenné válik az „ünneplésre”.

Krisztus tanítványai ezért nem téveszthetik össze a vasárnap ünneplését – melynek az Úr napja valóságos ünneplésének kell lennie – a „hétvégével”, ami csak a pihenés és a kirándulás ideje.

A vasárnap megszentelésének kötelezettségét ugyanis – elsősorban az Eucharishtiában való részvétellel és keresztény örömmel és testvériséggel teljes pihenéssel jár együtt

„Ne féljete! Nyissátok ki, sőt, tárjátok ki a kapukat Krisztus előtt!”

Most ugyanebben a szellemben határozottan hívlak mindnyájatokat, hogy fedezzétek föl újra a vasárnapot: „Ne féljetek időtöket Krisztusnak szentelni!” Igen, tárjuk ki Krisztus előtt az időnket, hogy megvilágíthassa és értelmessé tehesse.

A Krisztusnak adott idő soha nem elveszett idő.

A keresztények számára a vasárnap elsősorban a föltámadott Krisztus dicsőségétől ragyogó húsvéti ünnep. Az „új teremtés” ünneplése.

A „szombat”: a Teremtő örömteli nyugalma.

Ha a teremtéstörténet első fejezetében példa az ember számára Isten „munkája”, akkor példa a „nyugalma” is: „Isten a hetedik napon megpihent munkája után, amit végzett” (Ter 2,2).

Isten „nyugalmát” nem szabad közönségesen úgy fölfogni, mint Isten „tétlenségét”.

A hetedik nap isteni nyugalma nem tétlen Istenről beszél, hanem a mű kész voltát hangsúlyozza, s mintegy kifejezi Isten pihenőjét a kezéből kikerült „nagyon jó” (Ter 1,31) művével szemben: az Alkotó örvendező tetszéssel tekint alkotására – „szemlélődő” pillantással tekint rá,

„Emlékezz a szombati napra, hogy megszenteld. Mert az Úr megáldotta a szombati napot és megszentelte.”

A pihenés így sajátosan szent jelleget ölt: a hívőnek nemcsak úgy kell pihennie, ahogyan az Úr megpihent, hanem az Úrban kell pihennie,

„A vasárnapot a mi Urunk Jézus Krisztus tiszteletreméltó föltámadása miatt ünnepeljük, nemcsak húsvétkor, hanem minden héten is” – írta az 5. sz. elején I. Ince pápa.

Nagy Szent Baszileosz így beszél: „Az Úr föltámadásától megtisztelt szent vasárnap, minden egyéb nap kezdete”.

A vasárnap és az Úr föltámadásának e szoros összefüggését Keleten és Nyugaton egyaránt minden Egyház határozottan hangsúlyozta. A keleti egyházakban minden vasárnap anasztaszimosz hémera, azaz a föltámadás napja, s ezért az egész keresztény istentisztelet központja.

E megszakítatlan és egyetemes hagyomány fényénél világosan látható, hogy az Úr napja mennyire a teremtés művében, s egészen közvetlenül Isten „nyugalmának” misztériumában gyökerezik.

Az evangéliumok egybehangzó tanúsága szerint Jézus Krisztus halálból való föltámadása a „szombat utáni első napon” történt

Ugyanezen a napon jelent meg a Föltámadott a két emmauszi tanítványnak és az összegyűlt tizenegy apostolnak.

Nyolc nap múlva – miként János mondja – a tanítványok újra együtt voltak, s Jézus megjelent nekik és szenvedésének nyomait megmutatva fölismertette magát Tamással.

Pünkösdkor is vasárnap volt, a zsidó húsvét utáni nyolcadik hét első napja, amikor a Szentlélek kiárasztásával valóra vált Jézus föltámadása után apostolainak adott ígérete.

Ez volt az első prédikáció és az első keresztelek napja: Péter meghirdette az összegyűlt sokaságnak Krisztus föltámadását, és „akik megfogadták a szavát, megkeresztelkedtek”

Az apostolok idejétől ezen az alapon kezdte meghatározni Krisztus tanítványainak életritmusát.

A „szombat utáni első nap” volt az is, amikor a troászi hívek összegyűltek „kenyértörésre”, s Pál elbúcsúzott tőlük és föltámasztotta Eutichuszt, aki kiesett az ablakból és meghalt.

A görög és római kalendárium ünnepnapjai nem estek egybe a keresztény vasárnappal. Ez nem kis nehézséget okozott a keresztényeknek az Úr hetenként visszatérő napjának megtartásában. Innen érthető, hogy a hívőknek miért kellett napkelte előtt összegyűlniük.

Fokozatos elszakadás a szombattól.

A vasárnap és a zsidó szombat különbsége egyre inkább beépült az egyházi tudatba.

Az új teremtés napja a nyolcadik nap, az örökkévalóság előképe

A Szentlélek ajándékának a napja.

A hit napja

Mindezen sajátosságok következtében a vasárnap úgy jelenik meg, mint kiemelkedő módon a hit napja.

E napon a Szentlélek, az Egyház élő „emlékezete” a Föltámadott első megjelenéséből olyan eseményt formál, amely megújul Krisztus minden tanítványának „mai napján”.

Amikor a vasárnap összegyűltek ott vannak az Úr színe előtt, a hívők Tamáshoz hasonlóan hallják a felszólítást: „Tedd ide az ujjadat és lásd a kezeimet; nyújtsd ki a kezedet és tedd az oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő!”

Ezt hangsúlyozza az is, hogy a vasárnapi eucharisztia, mint a liturgikus ünnepléseknek általában, része a hitvallás.

Az elmondott vagy elénekelt Krédó nyilvánvalóvá teszi a vasárnap keresztségi és húsvéti jellegét, és olyan nappá avatja, melyen a megkeresztelt ember, fölelevenítve a keresztségi ígéreteket sajátos jogcímen megújítja Krisztushoz és az evangéliumhoz tartozását.

Mással nem helyettesíthető nap.

Ezek után érthető, hogy korunk minden nehézsége ellenére is miért kell e napot megőriznünk és mindennek előtt mélyen át kell élnünk.

A spontán gyakorlatból később jogilag szentesített törvény lett: az Úr napja hetekre tagolta a Egyház kétezer éves történetét.

Korunk problémái, melyek nehézzé tehetik a vasárnap kötelezettségének teljesítését, nem akadályozzák az Egyházat abban, hogy érzékenyen és anyai módon figyeljen gyermekei helyzetére.

AZ EGYHÁZ NAPJA AZ EUCHARISZTIKUS KÖZÖSSÉG A VASÁRNAP SZÍVÉ A Föltámadott jelenlététől átjárt nap.

„Én veletek vagyok minden nap a világ végezetég”

A vasárnap, mint a föltámadás napja nem csupán egy régmúlt esemény emlékezte: a Föltámadott övéi közötti élő jelenlétének ünneplése.

Az Egyház életének az Eucharisztia nem csupán intenzív kifejezője, hanem bizonyos értelemben a „születési” helye is.

Az Eucharisztia lényegi, egyházi dimenziója minden szentmisében megvalósul. De fokozottan mutatkozik meg azon a napon, amikor az egész közösséget összehívják az Úr föltámadásának emlékezetére.

A Katolikus Egyház Katekizmusa kifejezetten tanítja, hogy „az Úr napjának és Eucharisziájának vasárnapi megünneplése az Egyház életének középpontja”.

Minden közösség, melynek tagjai összegyűlnek a „kenyértörésre”, úgy tapasztalja a szentmisét mit helyet, ahol az Egyház misztériuma konkrétan megvalósul. Ugyanakkor az ünneplésben a közösség kitárul az egyetemes Egyházzal való közösségre,

Az Úr napja így az Egyház napja is. Ebből érthető, hogy miért kell a lelkipásztorkodásban annyira hangsúlyozni a vasárnapi szentmise közösségi jellegét.

A plébánia összes tevékenységei között „egyik sem annyira hatásos és éltető a közösség számára, mint az Úr napjának és Eucharisziájának vasárnapi ünneplése”.

Ezért sürgetett a II. Vatikáni Zsinat: „Fáradozni kell azért, hogy a plébániai közösségi érzés különösen a vasárnapi mise együttes megünneplésében mutakozzék

A vasárnapi szentmise közössége az egység kiváltságos helye: az egység szentségét ünnepli ugyanis, ami mélyen meghatározza az Egyházat, az Atya a Fiú és Szentlélek egységében és egységéből összegyűlt népet.

A plébániának mint „eucharisztikus közösségnek” vasárnapi szentmiséjén helyes ha jelen vannak a területen működő különféle csoportok, mozgalmak, társulatok, kisközösségek.

Az Ige asztala

A vasárnapi szentmisén, mint minden egyéb szentmisén is, a Föltámadottal való találkozás azáltal jön létre, hogy részesedünk az Ige és az Élet Kenyerének kettős asztaláról.

A II. Vatikáni Zsinat emlékeztet rá, hogy „az Ige liturgiája és az Eucharisztikus liturgia oly szorosan összetartozik, hogy egyetlen istentiszteleti aktust alkotnak”.

Ugyanez a zsinat azt is megszabta, hogy „Isten igéjének asztala gazdagabban legyen megterítve a hívők számára, ezért a Biblia kincseit jobban föl kell tárni”.

VI. Pál pápa a vasárnapi és ünnepi bőségesebb szentírási olvasmányokról szólva ezt írta: „Mindez azért történt, hogy egyre fokozódjék a hívekben „az éhség az Úr szavának hallgatására.

Krisztus Testének asztala

Az Igének asztala természetszerűen oda vezet az eucharisztikus Kenyér asztalához és felkészíti a közösséget, hogy tapasztalja meg gazdagságát, mely a vasárnapi Eucharishtiában különösen is ünnepi természetű.

Az egész közösség ünnepi hangulatú összejövetelén, az Úr napján az Eucharisztia jobban láthatóvá teszi, mint a többi napokon, hogy a Szentlélek segítségével az Egyház – Krisztussal egyesülve és az egész emberiség hangjaként – hogy fordul a „nagy hálaadással” az Atyához.

A szentmise ugyanis a kereszttáldozat eleven megjelenítés – Krisztus ugyanúgy ajánlja föl magát az Atyának, mint ahogy a kereszten tette.

„A misében végbemenő isteni áldozatban ugyanaz a Krisztus áldoztatik föl vérontás nélkül, aki a keresztt oltárán vérét ontva egyszer ajánlotta föl magát”

Krisztus a maga áldozatához kapcsolja az Egyház áldozatát: „Az Eucharishtiában Krisztus áldozata Teste tagjainak áldozata is lesz.

Az egész közösség részvétele különösen láthatóvá válik a vasárnapi összejövetelen, mely alkalmat ad arra, hogy az elmúlt hét minden emberi terhét oda hozzuk az oltárra.

A misétől a misszióig

Az Élet kenyerét magukhoz véve készülnek fel Krisztus tanítványai arra, hogy a Föltámadott és Szentlélek erejével szembenézzenek mindennapi életük feladataival.

A hívő lélek számára ugyanis, aki felfogta a történeteket, a szentmise nem csak annyi, ami a templomba tartozik.

A föltámadás első tanúihoz hasonlóan a keresztények, akik vasárnaponként összegyűlnek, hogy átéljék és megvallják a Föltámadott jelenlétét, arra hivatottak, hogy mindennapi életükkel az Evangélium hirdetői és tanúi legyenek.

Az áldozás utáni könyörgés és a befejező szertartás – az áldás és a elbocsátás – különös jelentőséget nyer, mert általuk mindazok, akik részesedtek az Eucharishtiában jobban érezhetik a rájuk bízott felelősség súlyát.

A szentmise végeztével Krisztus tanítványa azzal a feladattal térnek vissza mindennapos környezetébe, hogy egész életéből ajándék, Istennek kedves lelki áldozat legyen.

A vasárnap parancsolata

Mivel az Eucharisztia a vasárnap szíve, érthető, hogy a Pásztorok az első századoktól mindig emlékeztették híveiket arra, hogy részt kell venniük a liturgikus összejövetelen.

„Az Úr napján hagyjatok abba mindent – mondja például a Didaskália Apostolorum a 3. század elején – és serényen igyekezzetek közösségekbe, mert ez a ti dicséretetek Isten előtt. Különben miféle mentsége lehetne azoknak, akik az Úr napján nem jönnek el hallgatni az élet igéjét és nem táplálkoznak az örök életre megmaradó isteni eledellel?”

A hívek, az üldöztetések közepette és a vallásszabadság megszorítása ellenére – az Egyház első századaitól napjainkig – eleget tettek a parancsolatnak.

Szent Jusztinosz Antoninus császárnak és a Szenátusnak címzett első Apológiájában eleven leírást tudott adni a vasárnapi összejövetelekről, ahová a keresztények városon és falvakban egy helyre gyűltek.

Később, amikor Diocletianus a lehető leghigorúbban betiltotta összejöveteleiket, sokan voltak oly bátrak, hogy dacolva a rendelettel inkább meghaltak, mint hogy hiányozzanak a vasárnapi Eucharisztiaért.

Így tettek az abitinai vértanúk Africa Proconsularisban, akik így válaszoltak vádlóiknak: „Minden félelem nélkül ünnepeltük az Úr vacsoráját, mert azt mi nem hagyhatjuk el; ez a mi törvényünk. ... Mi nem élhetünk az Úr vacsorája nélkül!” Az egyik vértanú pedig ezt mondta: „Igen, elmentem az összejövetelre és megünnepeltem az Úr vacsoráját testvéreimmel, mert keresztény vagyok.”

E lelkiismereti kötelezettséget, mely az első századok keresztényei által oly erősen érzett belső igényből fakadt, az Egyház állandóan megerősítette, de eleinte nem tartotta szükségesnek törvénybe foglalását.

Csak az idők múlásával, amikor lanyhaság és hanyagság kezdett mutatkozni, kellett kifejezetten megfogalmaznia a kötelezettséget, hogy a hívőknek részt kell venniük a vasárnapi szentmisén.

Legtöbbször buzdítás formájában tette, de olykor pontos jogi megfogalmazáshoz is kellett folyamodnia.

A hatályos Törvénykönyv megismétli, amikor ezt mondja: „Vasárnap és a többi parancsolt ünnepen a hívők kötelesek részt venni a szentmisén”

Egy ilyen törvény rendes körülmények között súlyos bűn terhe alatt kötelez. Ezt tanítja a Katolikus Egyház Katekizmusa és méltán, ha felfogjuk indítékát és figyelembe vesszük, hogy milyen jelentősége van a vasárnapnak a keresztények életében.

A kezdetek hősi korszakához hasonlóan napjainkban sok régióban súlyos nehézségek várnak azokra, akik a hitük szerint akarnak élni. A környezet olykor kifejezetten ellenséges.

Főként a Püspökök kötelessége arról gondoskodni, hogy „a vasárnapot minden hívő ismerje, szentelje meg és úgy ünnepelje mint az Úr napját, amikor az Egyház összegyűlik megújítani az Ő húsvéti misztériumának emlékezetét, hallgatván Isten igéjét, felajánlva az Úr áldozatát, megszentelve a napot imádsággal, a szeretet cselekedeteivel és tartózkodva a munkától.”

A hívők kötelezettségéből, hogy – ha csak súlyos akadály nem jön közbe – részt kell venniük a szentmisén fakad a Pásztorok kötelezettsége, hogy mindenki számára tegyék lehetővé a parancs teljesítését.

Örömteli és énektől zengő ünneplés

A vasárnapi szentmisét sajátos jellege és a hívők életében betöltött jelentősége miatt különleges gonddal kell előkészíteni.

Részesítő és résztvevő ünneplés

Az Úr napját akkor éljük meg jól, ha teljesen áthatja az Úr üdvözítő tetteinek hálás és tevékeny emlékezete.

Krisztus minden tanítványának kötelessége a nap liturgián kívüli egyéb részeit – a családi életet, a társas kapcsolatokat, a szórakozást – olyan formában élni, hogy az segítse érvényesülni a Föltámadott örömét és békéjét a élet rendes eseményeiben is.

Nincs azonban ellentét a keresztény öröm és az igazi emberi örömök között, sőt ezeket fölemeli, és megadja nekik a végső alapot a megdicsőült Krisztus örömében,

Hogyan hagyhatnák el e találkozást, e lakomát, melyet Krisztus szeretettel készít nekünk?

A szentmisén való részvétel legyen méltó és örvendező!

Ha így nézzük és így éljük át a vasárnapot, a többi napok lelkévé válik.

Amellett, hogy a vasárnap a keresztény élet támasza, tanúságtétel és igehirdetés is. Mint az imádság, az öröm és a közösség napja kihat a társadalomra is,

A vasárnap felhívás arra, hogy előre tekintsünk, az a nap, amelyen a keresztény közösség így kiált Krisztusa felé: „Marána tha: jöjj el, Urunk!” És vasárnapról vasárnapra Krisztus világosságában zarándokol a mennyei Jeruzsálem vég nélküli vasárnapja felé.